

Evaluation and Explanation of the Life Dimension of the Sense of Security in Border Areas (Case study: Arvand Rud Coast)

Seyyed Yousef Hashemi¹

M.A., Environmental-Human Risks, University of Tehran and Teacher of Geography, Education of Abadan Township

Ali Rezaei

M.A., Environmental-Human Risks, University of Tehran and Teacher of Geography, Education of Arak Township

Forough Jaber Wandji

M.A., Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Ahvaz Branch and Teacher of Geography, Education of Abadan Township

Abstract

The development and progress of a society depends on maintaining security and the feeling resulting from it. Border security is the foundation of the country's national security. The presence of people in the border areas requires their feeling of security. A feeling of insecurity is one of the most significant factors threatening the presence of people in the border areas. The feeling of security is the base of human survival in any place. In this regard, the present study uses descriptive and analytical methods and library studies to evaluate and explain the sense of life in the Arvand Rud coastal border. In this study, the life dimension of a sense of security was considered a dependent variable, and individual characteristics, life on the coast, tribal violence, the concern of natives leaving Iranian waters, the insecurity of the neighboring country, and insecurity in non-Iranian waters are considered independent variables. According to the Cochran formula, the sample size of the study was considered to be 315 people from 16 villages and two urban centers of the Arvand Rud coast. All the variables were extracted as maps after analyzing them in SPSS software and with the help of GIS. To use the results of the t-test, the results of Levene's test are used first. The results of the test indicated that the error rate was 0.61. In other words, the accuracy rate of the test is 39 percent, which is more than the acceptable level. Thus, there is a difference between the variances. The results of the t-test, assuming equality of variances, indicate that this test is significant at a confidence level above 95%. Since the sense of life security is 2.5 in rural areas and 2.7 in urban areas, it can be stated that the sense of life security in urban areas is in a better state than in rural areas. If we separate the villages from the cities, the feeling of life security is better in the southern villages of the study area. Also, the feeling of life security was more in the villages except for the lack of feeling of security when the sailors were leaving Iranian waters.

Keywords: Security, Sense of Life Security, Border, Arvand Rud

نشریه علمی اندیشه‌های نو در علوم جغرافیایی، دوره ۲، شماره ۳، بهار ۱۴۰۳، صفحات: ۹۷-۱۱۷
شاپا: ۱۴۷۳-۲۹۸۱

Doi : <https://doi.org/10.71787/10.71787/ntigs.2024.783465>

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۰۱/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۱۵

ارزیابی و تبیین بعد جانی احساس امنیت در مناطق مرزی (مورد مطالعه: ساحل اروندرود)

سید یوسف هاشمی^۱

کارشناسی ارشد مخاطرات محیطی - انسانی، دانشگاه تهران و دبیر جغرافیا، آموزش و پرورش شهرستان آبادان

علی رضایی

کارشناسی ارشد مخاطرات محیطی - انسانی، دانشگاه تهران و دبیر جغرافیا، آموزش و پرورش شهرستان اراک

فروغ جابروندی

کارشناسی جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز و دبیر جغرافیا، آموزش و پرورش شهرستان آبادان

چکیده

ترقی یک جامعه در گرو حفظ امنیت و احساس ناشی از آن است. امنیت مرزها بستر ساز امنیت ملی کشور می‌باشد. حضور مردم در فضای مرزی مستلزم احساس امنیت آنان بوده و یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم در فضای مرز، احساس ناامنی است. احساس امنیت جانی اساس و کف بقاء انسان در هر مکانی است. در همین راستا پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی و از طریق مطالعات کتابخانه‌ای در پی ارزیابی و تبیین احساس امنیت جانی در مرز ساحلی اروندرود می‌پردازد. در این پژوهش بعد جانی احساس امنیت به عنوان متغیر وابسته و خصوصیات فردی، زندگی در ساحل، خشونت طایفه‌ای، نگرانی خروج بومیان از آب‌های ایران، ناامنی کشور همسایه، ناامنی در آب‌های غیر ایرانی، به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شده است. حجم نمونه مورد مطالعه بر اساس فرمول کوکران ۳۱۵ نفر از ۱۶ روستا و دو مرکز شهری ساحل اروندرود بوده و پس از تحلیل کلیه متغیرها با استفاده از نرم‌فزار (spss) و پس از آن با کمک (GIS) به صورت نقشه استخراج گردید. به منظور استفاده از نتایج آزمون t ابتدا نتایج آزمون لون مورد استفاده قرار می‌گیرد. نتایج آزمون نشان می‌دهد میزان خطا برابر با ۰,۶۱ می‌باشد به عبارت دیگر میزان دقت آزمون ۳۹ صدم می‌باشد؛ که بیشتر از مقدار قابل قبول است؛ بنابراین بین واریانس‌ها اختلاف وجود دارد. نتایج آزمون t با فرض برابری واریانس‌ها نشان می‌دهد این آزمون در سطح اطمینان بالای ۹۵ درصد معنی‌دار می‌باشد. نظر به اینکه احساس امنیت جانی در نواحی روستایی ۲,۵ و نواحی شهری ۲,۷ می‌باشد بنابراین می‌توان گفت میزان احساس امنیت جانی در نواحی شهری نسبت به نواحی روستایی در وضعیت بهتری می‌باشد. و اگر روستاها را از شهرها تفکیک کنیم احساس امنیت جانی در روستاهای جنوبی منطقه مورد مطالعه وضعیت بهتری دارد. و به جز عدم احساس امنیت در موقع خروج دریانوردان از آب‌های ایران، احساس امنیت جانی در روستاها بیشتر بود.

کلمات کلیدی: امنیت، احساس امنیت جانی، مرز، اروندرود

مقدمه

امنیت اساس یک اجتماع سالم و احساس امنیت پایه اصلی توسعه انسانی است. در سلسله مراتب مازلو این گونه است که نیاز به امنیت بلافاصله پس از نیازهای فیزیولوژیک مطرح شده و به عبارت دیگر مهم‌ترین نیاز پس از برطرف شدن نیازهای اولیه است (زاللی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۴۴) امنیت بخصوص بعد جانی آن از نیازهای اساسی هر فرد است که همه انسان‌های جامعه تا حد قابل قبولی آن را باید احساس کرده و از آن راضی باشند (Azevedo et al, 2021: 75) پیشرفت و ترقی یک جامعه در گرو حفظ و بقای امنیت و احساس ناشی از آن است. امنیت اولین عاملی است که موجب می‌شود انسان‌ها کنار هم آیند، از نیروی هم کمک گرفته و در مسئولیت‌های اجتماعی مشارکت جویند تا آسوده‌تر و معتمدتر زندگی کنند (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰: ۵۰) امنیت مرزها نیز بسترساز امنیت ملی کشور می‌باشد. حضور مردم ساکن مرز در فضای منطقه مرزی مستلزم احساس امنیت از سوی آنان است. امنیت مرزی نباید به عنوان یک گزاره خطی و یک سویه مدنظر قرار گیرد بلکه باید منعکس کننده یک سیستم پیچیده، جامع و پویا باشد (Manjarrez & Rojek, 2020: 86). امنیت مفهومی بیرونی و عینی و احساس امنیت مفهومی درونی و ذهنی است. امنیت یعنی فقدان عوامل عوامل تهدید کننده فرد، و احساس امنیت به معنای نبود احساس درونی ناامنی است در این زمینه می‌توان گفت که احساس امنیت می‌تواند با امنیت واقعی تناسب داشته باشد یا نداشته باشد، یعنی در شرایطی که امنیت عینی وجود نداشته باشد فرد ممکن است احساس امنیت داشته باشد یا اینکه عوامل ایجاد کننده امنیت واقعاً وجود داشته، اما فرد احساس امنیت نداشته باشد (طاهری و همکاران، ۱۴۰۲: ۹۶). احساس امنیت سازه‌ای چند بعدی است و متناسب با وضعیت اجتماعی افراد مختلف، به گونه‌های متفاوت ظهور می‌یابد و به اشکال مختلف سنجیده و اندازه‌گیری می‌شود بنابراین، احساس امنیت با بسیاری از عناصر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ارتباط دارد (رضایی استبرق و همکاران، ۱۴۰۱: ۸۰). احساس امنیت از مکانی به مکان دیگر متفاوت است حتی در بعضی موارد در سکونتگاه‌های شهری یا روستایی نرخ جرم و جنایت پایین باشد و یا اینکه ساکنان از جرم و جنایت الگوی متفاوتی برداشت کنند بنابراین احساس ایمنی و امنیت جانی در هر مکان منحصر به فرد است (Velasquez et al, 2021: 2) توجه به احساس امنیت در یک منطقه ایجاد امنیت را در بلند مدت مقرون به صرفه‌تر و پایدارتر می‌کند (Doyle et al, 2015: 11). مناطق مرزی به دلیل مجاورت با کشورهای خارجی و شرایط جغرافیایی و سیاسی حاکم بر آن‌ها، ویژگی‌های خاص خود را دارند که جزء لاینفک آن‌ها به شمار می‌روند و این شرایط تأثیرات مستقیمی بر روند توسعه این مناطق دارند از این رو چنان چه این ویژگی‌ها مورد توجه قرار نگیرند، تأثیرات منفی بر روند توسعه و امنیت مناطق مرزی می‌گذارند و به عنوان تهدیدی در برابر توسعه عمل خواهند کرد (ابراهیم‌زاده، ۱۳۹۹: ۱۵۵). یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم در فضای منطقه مرزی، احساس ناامنی است. ناامنی کشور همسایه، مرزهای کشور را ناامن می‌کند و عدم احساس امنیت در مرزنشینان زندگی روزمره مردم ساکن منطقه را مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه امنیت مرزی، امنیت ملی را به خطر می‌اندازد و این مهم هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌نماید. احساس امنیت عبارت است از احساس آزادی نسبی از خطر که این وضع خوشایندی در افراد جامعه ایجاد و فرد در آن احساس آرامش جسمی و روحی می‌کند (ساروخانی و هاشم نژاد، ۱۳۹۰: ۸۵). مطالعه احساس امنیت مرزنشینان به دلیل رابطه متقابل امنیت مرزی و احساس امنیت

آن‌ها اهمیت و ضرورت ویژه‌ای دارد. زیرا افراد مرزنشین با جزئی‌ترین و کوچک‌ترین مسائل خود آشنا و هماهنگ هستند و چون محیط را خوب می‌شناسند هم می‌توانند متخلف، و هم می‌توانند تأمین‌کننده امنیت باشند (احمدی و هاشمی، ۱۳۹۷: ۵۲). شناخت بهتر افراد ساکن در مرز با توجه به نوع آداب و رسوم و ارتباط بیشتر و بهتر با مرزنشینان امنیت مرزی را پایدارتر می‌کند (Folami & Naylor, 2016: 35). توانمند ساختن شهروندان مرز برای به دست آوردن سهم بیشتری از مسئولیت امنیت مرزی، ایجاد امنیت در مرز را آسان‌تر و پایدارتر می‌کند (Hale, 2009: 23). امنیت جانی ملموس‌ترین بعد احساس امنیت است. که برخلاف دیگر ابعاد احساس امنیت که شرایط مختلف محیطی و اجتماعی در آن بسیار تأثیر گذار هستند، از بعد از احساس امنیت در همه افراد اولین و اساسی‌ترین بعد احساس امنیت می‌باشد.

پیشینه تحقیق

نصری و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود به بررسی اثر احساس امنیت بر توسعه گردشگری پرداخته‌اند نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد گسترش فرهنگ محلی و مشارکت جامعه در زمینه اجرای سرمایه‌های نمادین در ارتقاء احساس امنیت اثر مثبتی داشته است.

شوهانی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود به سنجش میزان احساس امنیت گردشگران داخلی شهرستان مرزی مهران پرداخته‌اند نتایج نشان داد که بین احساس امنیت و انتخاب مرز برای زیارت رابطه مستقیم وجود دارد. کریمی و دانش مهر (۱۳۹۸) به بررسی احساس امنیت در مناطق مرزی شهر میوان پرداخته‌اند نتیجه تحقیق آن‌ها نشان داد احساس امنیت شهروندان بر حسب جنسیت، تحصیلات و وضعیت شغلی تفاوت معناداری دارد و با مدت اقامت در شهر نیز از رابطه معکوس برخوردار است.

امانپور (۱۳۹۷) در تحقیق خود به سنجش رابطه بین توسعه شهری و احساس امنیت شهروندان در شهر اهواز پرداخته است نتایج آزمون سیستم فازی در این پژوهش نشان داد که با توجه به میزان توسعه شهر اهواز، احساس امنیت شهروندان در حالت متوسط، پایین و خیلی پایین است.

حیدری ساربان (۱۳۹۵) در پژوهش خود به تبیین رابطه پایداری اقتصادی با احساس امنیت ساکنان روستایی شهرستان اردبیل پرداخته است تحقیق وی نشان داد بین تمامی متغیرهای پژوهش با احساس امنیت در مناطق روستایی شهرستان اردبیل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

عبدعزیز و فتح‌اللهی (۱۳۹۴) در تحقیق خود به بررسی رابطه بازچه مرزی و احساس امنیت اقتصادی در روستاهای مرزی شهرستان بانه پرداخته‌اند آن‌ها در تحقیق خود ثابت کردند مرزنشینان نزدیک به بازچه‌های مرزی نسبت به سایرین از احساس امنیت اقتصادی بیشتری برخوردارند.

دربان آستانه (۱۳۹۳) در تحقیق خود به ارزیابی و تحلیل احساس امنیت روستاییان نواحی مرزی پرداخته است. منطقه مورد مطالعه وی استان ایلام می‌باشد نتایج نشان داد احساس امنیت روستاییان در سطح استان در حد متوسط و پایین می‌باشد.

یحیی‌زاده و خدری (۱۳۹۳) هدف پژوهش خود را بر مبنای شناسایی عوامل اقتصادی و اجتماعی مرتبط با احساس امنیت زنان سرپرست خانوار قرار داده‌اند یافته‌های تحقیق آن‌ها نشان داد ایجاد فرصت‌های برابر و توزیع عادلانه امکانات جهت ارتقاء احساس امنیت می‌تواند سودمند باشد.

احسانی فرد و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش خود به ارزیابی احساس امنیت شهروندان در شهرهای جدید پرداختند منطقه مورد مطالعه آن‌ها شهر جدید اشتهارد بوده است. نتایج تحقیق نشان دادند که بین احساس امنیت و شاخص‌هایی همچون سرمایه اجتماعی، عملکرد رسانه‌ها، نقش رسانه‌ها، نقش نیروی انتظامی، پایگاه اجتماعی افراد رابطه معناداری وجود دارد.

لارسن و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در پژوهش خودشان به این نتیجه رسیدند که احساس امنیت جانی و روانی بیماران به پرستاران و کادر درمانی باعث کاهش هزینه‌های مراکز درمانی و موفقیت بیشتر عمل‌های جراحی می‌شود همچنین یافته‌های آن‌ها نشان داد تجربه این احساس در بیمارستان، بهبود افراد را پس از مرخص شدن از بیمارستان را سریعتر می‌کند.

پورتر و همکاران^۲ (۲۰۲۱) در پژوهش خودشان به ارزیابی رابطه میزان تعلق جوانان و نوجوان به مدرسه و احساس امنیت پرداختند آن‌ها در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند هر چه میزان احساس امنیت در نوجوانان بالا رود به همان میزان احساس تعلق به مدرسه در آن‌ها ارتقاء می‌یابد و هر چه میزان احساس تعلق به مدرسه افزایش یابد مقدار احساس امنیت در آن‌ها بالا می‌رود بدین صورت که این دو متغیر یکدیگر را تغییر مثبت می‌دهند.

لاکوی^۳ (۲۰۲۰) در پژوهش خود به بررسی رابطه بین احساس امنیت جانی دانش‌آموزان و افت تحصیلی در مدارس نیویورک آمریکا پرداخته است نتایج تحقیق وی نشان داد که هر چه میزان احساس ناامنی در دانش‌آموزان بیشتر شود افت تحصیلی و غیبت آن‌ها از کلاس افزایش می‌یابد و حتی در مدرسی که احساس امنیت جانی دانش‌آموزان تأثیر چشم‌گیری در روند و افت تحصیل آن‌ها نشان نداد اما میزان گرایش آن‌ها به خشونت و اعمال خشونت‌آمیز بیشتر بوده است.

دی و همکاران^۴ (۲۰۱۸) در پژوهش خود به این یافته دست پیدا کردند که احساس امنیت در بین کارمندان بخش خصوصی در مقایسه با بخش دولتی در اثر بالا رفتن سن افراد تغییر می‌یابد بدین صورت که احساس امنیت روانشناختی در کارمندان جوان بخش خصوصی بالتر است اما در میانسالی این وضعیت تقریباً برعکس است.

ترنر^۵ (۲۰۱۶) در پژوهش خود به بررسی حفظ احساس امنیت در دوران پیری شهروندان پرداخته است این تحقیق در ایالت میشیگان انجام گرفته و نشان‌دهنده آن است که احساس امنیت افراد به میزان بالا رفتن سن، کاهش می‌یابد.

1Larssen

2Porter

3Lacoe

4Dey et al

5Turner

مبانی نظری

امنیت

امنیت در مفهوم لغوی و بنا به تعبیر لغت‌نامه دهخدا، یعنی بی‌خوفی و بی‌هراسی؛ این مفهوم در فرهنگ لغت تخصصی (Black law) برابر با (protection; assurance) قرارداد شده است (موسوی و موسوی فر، ۱۴۰۰: ۶۶۴) همچنین امنیت به مفهوم ایمنی، آرامش و آسودگی است (عمید، ۱۳۷۶: ۲۷۵). همچنین امنیت به معنای دستیابی به شرایط رهایی از تهدید، توانایی دولت‌ها و جوامع در حفظ هویت مستقل و یکپارچگی کارکردی آن‌ها در برابر نیروی تغییری که آن‌ها، آن را متخاصم می‌دانند. کف سطح امنیت بقاست (رحیمی‌روشن و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۱)

احساس امنیت

مفهوم احساس امنیت 'جلوه ذهنی امنیت و کیفیت زندگی است. احساس امنیت را می‌توان در امان بودن یا در امان حس کردن خود از تهدید تعریف کرد (کامران و شعاع برآبادی، ۱۳۸۹: ۳۷). هر آنچه یک تهدید را تشکیل می‌دهد، در حقیقت موضوع امنیت است و دارای دو جنبه است: ذهنی که مبتنی بر درک ارجاعی اهداف است و نسبی، زیرا هیچ فرد یا سیستمی در امنیت کامل به سر نمی‌برد تفاوت احساس امنیت و امنیت در آن است که به‌طور مثال دو نفر در یک محیط وجود دارند که یکی از آن‌ها حس می‌کند در امنیت کامل است و دیگری احساس می‌کند که ناامنی زندگی را تحت الشعاع قرار داده و در ناامنی به سر می‌برد. احساس ناامنی دارای حیطه‌های مختلفی است و برحسب شرایط اجتماعی فرد به گونه‌های متفاوت نظیر ناامنی شغلی، جانی، قضایی و اقتصادی ظهور می‌کند (بیات، ۱۳۸۸: ۱۵). به‌طور کلی امنیت یعنی رهایی نسبی از تهدیدهای زیان‌بخش و آسیب‌زایی که در سراسر زندگی انسان متراکم است (کامران دستجردی، ۱۴۰۰: ۷۷۰)

مفهوم مرز

برای مرز تعریف‌ها و مفهوم‌هایی زیادی در بین صاحب‌نظران وجود دارد. که از جمله این تعریف‌ها عبارت‌اند از: مرز خطی است در مکان و فضا که جداکننده گروهی از انسان‌ها از سایرین است و بنابراین ساکنان دو طرف مرز به جهت داشتن تفاوت‌هایی با یکدیگر متمایز می‌شوند (مجتهد زاده، ۱۳۸۹: ۵) برخی دیگر خط مرز را خط فرضی فاصل بین خاک دو کشور تعریف می‌کنند (جعفری لنگرودی، ۱۳۷۷: ۳۵۶) در حال می‌توان مرز را عامل تشخیص و جدایی یک واحد متشکل سیاسی یا کشور از دیگر واحدهای مجاور قلمداد کرد که در یک فرایند تاریخی جایگزین سرحد شده است (حافظ نیا، ۱۳۷۹: ۱۹۰) در ساده‌ترین تعریف، انسان برای جلوگیری از تداخل محدوده فعالیت خود در برابر دیگران، خطوطی قراردادی را تعیین

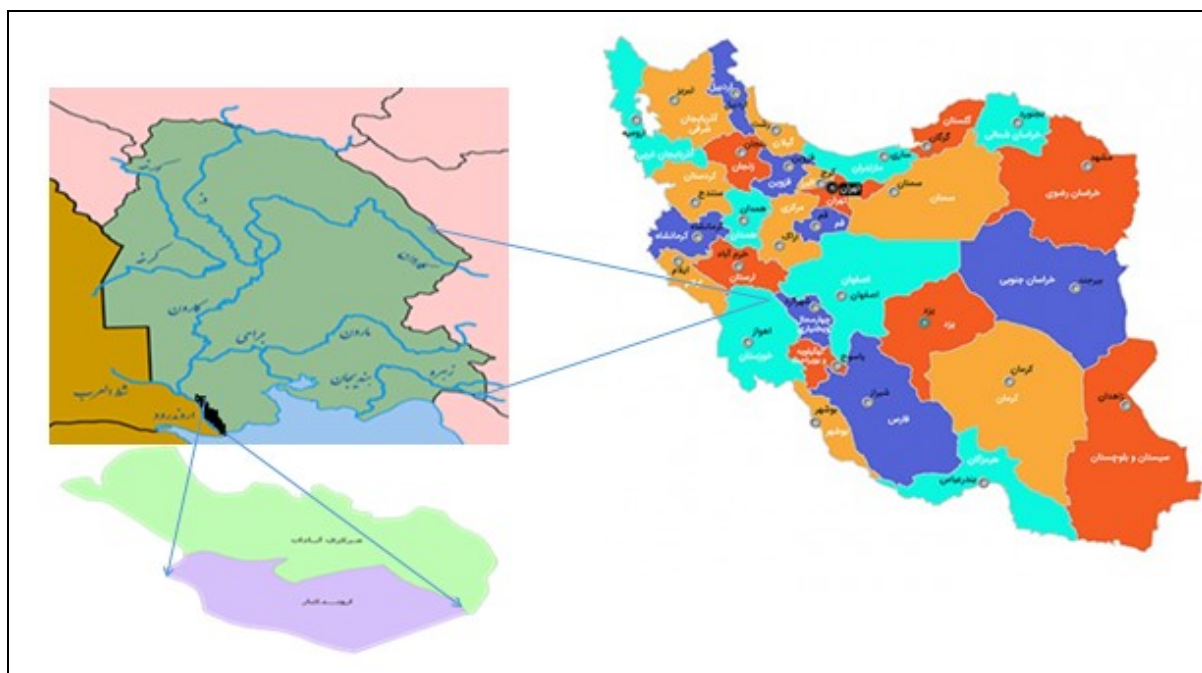
می‌کند که «مرز» نامیده می‌شود (احمدی و هاشمی، ۱۳۹۷: ۱۷). مرز از این مفهوم پیروی می‌کند که گروهی از مردم ساکن در یک مکان یا کشور هستند که در مورد خودشان این اعتقاد را دارند که جامعه آن‌ها متمایز از دیگران است (Seidel & Budke, 2019: 84)

مرز نشینان و امنیت

مرز نشینان افرادی هستند که در نزدیکی خط مرز ساکن هستند، کار و زندگی می‌کنند و به نحوی ناحیه مرزی موطن آن‌هاست. بدین صورت که هویت مکانی آن‌ها منطقه مرزی باشد. مرز نشین شهروندی است که تفاوت بیرون و درون را حس می‌کند و اولین ضربه ناامنی خارجی را متحمل می‌شود. مرز نشین به کسی گفته می‌شود که در عمق نوار مرزی سکونت دائمی داشته باشد، مرز نشینان در واقع مرزداران محلی هستند که زندگی و منافع آنان با مرز گره خورده است و به علت داشتن علائق فطری و عاطفی، ملی و مالی تا سرحد امکان از مرز نگهبانی و نگهداری می‌کنند گرچه تخلفات مرزی اکثراً توسط مرز نشینان شکل می‌گیرد، اثر وجودی و حضور مؤثر و مفید آنان را در مرزبانی و مرزداری نباید نادیده گرفت، زیرا افراد مرز نشین با جزئی‌ترین و کوچک‌ترین مسائل محیط خود آشنا و هماهنگ هستند و چون محیط را خوب می‌شناسند هم می‌توانند متخلف و هم می‌توانند تأمین‌کننده امنیت باشند (احمدی و هاشمی، ۱۳۹۷: ۵۲).

شناسایی منطقه مورد مطالعه

منطقه مورد مطالعه در این پژوهش منطقه مرزی اروندرود بوده که بین ۲۹ درجه و ۵۶ دقیقه و ۴۵ ثانیه تا ۳۰ درجه و ۲۵ دقیقه و ۳۷ ثانیه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۹ دقیقه و ۵۶ ثانیه تا ۴۸ درجه و ۳۶ دقیقه و ۱۳ ثانیه طول شرقی واقع شده است. ارتفاع از سطح دریا بین ۰ تا ۷ متر است. این منطقه در استان خوزستان و در جنوب غرب این استان واقع شده است که از سمت شمال به شهرستان خرمشهر، از جنوب به خلیج فارس از شرق به رودخانه بهمنشیر و از غرب به کشور عراق منتهی می‌شود. منطقه مورد مطالعه شامل ۲ مرکز شهری به نام‌های آبادان و اروندکنار و ۴ دهستان به نام‌های نوآباد، نصار، منیوچی و شلاهی می‌باشد. منطقه مورد مطالعه قسمت مهمی از شهرستان آبادان است. شهرستان آبادان از نظر تقسیمات کشوری به عنوان فرمانداری ویژه می‌باشد.

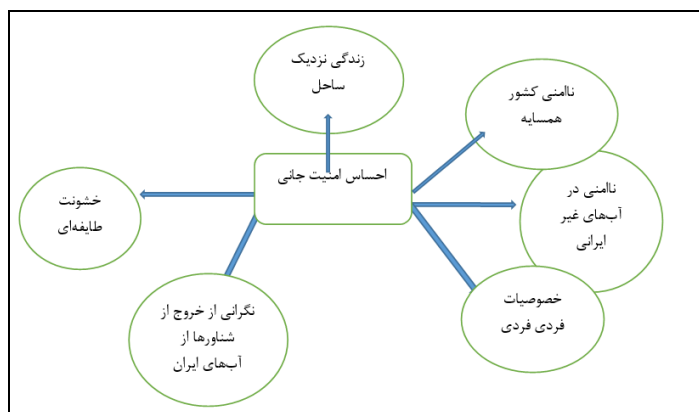

شکل ۱: موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه در کشور، استان و شهرستان

مواد و روش‌های تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی-تحلیلی بوده که از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و پرسشنامه، اطلاعات جمع‌آوری شده و با استفاده از نرم‌افزار spss اطلاعات تجزیه و تحلیل و فرضیات مورد آزمون قرار گرفته است. روایی پرسشنامه با کمک کارشناسان خبره در مورد احساس امنیت و یک مرحله پیش آزمون مورد بررسی قرار گرفت و پس از اعمال چند مرحله اصلاحات مورد تأیید واقع شد. همچنین پایایی با استفاده از آزمون کرونباخ در نرم افزار (spss) مورد ارزیابی قرار گرفت. احساس امنیت اجتماعی به‌عنوان متغیر وابسته و خصوصیات فردی، عملکرد رسانه‌ها، فضای کالبدی سکونت‌گاه، عوامل اجتماعی، وضعیت جرم خیزی و عملکرد پلیس به‌عنوان متغیر مستقل در این تحقیق بوده‌اند. پس از تحلیل کلیه متغیرهای وابسته و متغیرهای مستقل داده‌ها با مفهوم کلی و با نرم‌افزار GIS به‌صورت نقشه استخراج گردید. جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق شامل ۱۶ روستا و دو سکونتگاه شهری از خط ساحلی رودخانه اروندرود انتخاب گردید در این راستا برای پرسشنامه از طریق نمونه‌گیری تصادفی همه اقشار جامعه آماری بالای ۱۸ سال جهت پاسخ دادن به پرسشنامه انتخاب گردید. حجم نمونه مورد مطالعه ۳۱۵ نفر بر اساس فرمول کوکران می‌باشد. در این مطالعه برای بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت از مدل رگرسیون خطی به روش پس‌روند استفاده شد. در این روش وزن تمام متغیرهای مستقل رگرسیون برای پیش‌بینی متغیر ملاک محاسبه می‌شود. سپس به ترتیب، آن متغیری که خروج آن از معادله واجد کمترین کاهش در (مجذور همبستگی چندگانه) است، از معادله حذف می‌شود اگر متغیر دیگری نیز وجود داشته باشد که خروج آن از معادله، منجر به کاهش معنی‌دار مجذور همبستگی چندگانه نشود، روند خروج متغیرهای کم اثر ادامه پیدا می‌کند. ضمناً، اگر تمام متغیرهای مستقل در معادله رگرسیون دارای وزن معنی‌دار باشند، هیچ متغیری از معادله خارج نمی‌شود. اولین متغیری که در این روش از معادله

حذف می‌شود ممکن است در روش‌های دیگر مثل گام‌به‌گام در مراحل از تحلیل در معادله باقی بماند. این موضوع به این علت است که غیر معنی‌داری متغیر و خروج آن از معادله قویاً تحت تأثیر اثر برهم‌کنشی متغیرها می‌باشد.

شکل ۲: مدل مفهومی پژوهش

متغیرهای وارد شده در این مدل به شرح زیر می‌باشد: خصوصیات فردی، زندگی در نزدیکی ساحل، خشونت طایفه‌ای، نگرانی از خروج شناورهای بومیان از آب‌های ایران، نامنی کشور همسایه، نامنی در آب‌های غیر ایرانی

جدول ۱- نتایج آزمون t برای بعد جانی احساس امنیت

نتایج آزمون t				آزمون لون				احساس امنیت
۹۵ درصد اطمینان	اشتباه انحراف	اختلاف	میزان	درجه	t	میزان	F	
پایین‌ترین	معیار	میانگین	خطا	آزادی		خطا		
-۰/۰۰۷۹۴	۰/۰۵۵۷۵	-۱۱۷۶۲	۰/۰۳۶	۳۱۲	-۲/۱۱۰	۰/۶۱۱	۰/۲۵۹	فرض برابری واریانس‌ها
-۰/۰۰۸۱۰	۰/۰۵۵۶	-۱۱۷۶۲	۰/۰۳۵	۲۹۹,۵۷۶	-۲/۱۱۳			فرض نابرابری واریانس‌ها

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

تأثیر نامنی مرزی و دزدان دریایی بر کار دریانوردان

پایه اصلی اقتصاد منطقه مورد مطالعه تجارت، حمل‌ونقل دریایی و صیادی است این امر بخصوص در نواحی روستایی بیشتر صدق می‌کند. این امر در حالی است که شناورها از مرز آبی هم‌مرز با کشور آشوب‌زده و ناامن عراق باید عبور کنند؛ و بر اساس مشاهده هم‌مرز بودن با آن کشور می‌تواند بر کار دریانوردی تأثیر داشته باشد و بخصوص اینکه راهزنان دریایی به شناورهای بومی منطقه بارها دست به حمله و غارت زدند. این فرض تأثیرگذاری را بدین صورت مطرح شد که نامنی عراق و حمله دزدان دریایی کار دریا را دچار مشکل کرده است. پاسخ‌دهندگان به این پیش‌فرض بدین گونه پاسخ داده‌اند که ۱۴ نفر

(۴,۵ درصد) کاملاً با این ادعا مخالفت کردند و ۵۱ نفر (۱۶,۲ درصد) مخالف، ۸۷ نفر (۲۷,۷ درصد) تا حدودی موافق، ۱۰۶ نفر (۳۳,۸ درصد) موافق و ۵۶ نفر (۱۷,۸ درصد) نیز کاملاً با این ادعای مطرح شده موافق بودند. میانگین محاسبه شده برای این گویه برابر با ۳,۴۴ می باشد.

احساس خطر در هنگام خروج از آب های ایران

در منطقه مرزی دوری و نزدیکی به خاک کشور مطبوع در احساس امنیت اهمیت ویژه ای دارد بخصوص اگر این منطقه مرزی نزدیک یک کشور ناامن باشد. برای سنجش میزان احساس خطر در میان افراد چه کسانی که شاغل در کار دریا هستند و چه کسانی که در منطقه مرزی ساحلی زندگی می کنند مورد بررسی قرار گرفت کسانی که در کار دریا نیستند و در منطقه مرزی اروندرود زندگی می کنند هم به دلیل نزدیکی به این خطه آبی و تعامل با دریانوردان می توانند به بیان احساس خود در مورد اینکه اگر در شناوری باشند و از آب های ایران خارج شوند آیا بیشتر احساس خطر می کنند یا خیر برای این منظور این گویه این گونه طرح شد که وقتی در شناور هستم و از آب های ایران خارج می شوم بیشتر احساس خطر می کنم. ۱۱ نفر (۳,۵ درصد) کاملاً مخالف، ۴۷ نفر (۱۴,۹ درصد) مخالف، ۸۶ نفر (۲۷,۳ درصد) تا حدودی موافق، ۱۱۸ نفر (۳۷,۵ درصد) موافق و ۵۳ نفر (۱۶,۸ درصد) کاملاً با این گویه مطرح شده موافق بودند. میانگین محاسبه شده برای این گویه ۳,۴۹ می باشد.

خطرناک بودن ساحل شط در شب

برای بعضی افراد در منطقه اروندرود رفتن به لب شط در شب ممکن است دلهره آور باشد. این موضوع را که آیا رفتن به این مکان خطرناک است یا نه مطرح شد که ۱۴ نفر (۴,۴ درصد) کاملاً با خطرناک بودن رفتن به لب شط در شب مخالف بودند و ۴۸ نفر (۱۵,۲ درصد) مخالف، ۶۵ نفر (۲۰,۶ درصد) تا حدودی موافق، ۹۱ نفر (۲۸,۹ درصد) موافق و ۹۷ نفر (۳۰,۸ درصد) کاملاً موافق با خطرناک بودن رفتن به لب شط در شب بودند. میانگین محاسبه شده برای این گویه برابر با ۳,۶۶ می باشد.

زندگی در نزدیکی شط به دلیل مرزی بودن

در ادامه گویه قبل برای سنجش میزان نزدیکی به شط گویه دیگری مطرح گردید که برای سنجش خطر داشتن زندگی در کنار مرز می باشد؛ بدین گونه که از پاسخ دهندگان این گونه پرسیده شد زندگی لب شط اگر خطر دارد به دلیل مرزی بودن آن است که ۳۰ نفر (۹,۵ درصد) کاملاً مخالف، ۹۲ نفر (۲۹,۲ درصد) مخالف، ۸۱ نفر (۲۵,۷ درصد) تا حدودی موافق، ۷۸ نفر (۲۴,۸ درصد) و ۳۴ نفر (۱۰,۸ درصد) کاملاً موافق آن بودند که خطر داشتن زندگی در لب شط به دلیل مرزی بودن منطقه است. میانگین محاسبه شده برای این گویه برابر با ۲,۹۸ می باشد.

درگیری طایفه ای در مقایسه با دیگر مناطق نزدیک استان

در بعضی مناطق ایران بخصوص مناطق روستایی که سلسله مراتب خانوادگی، فامیلی و طایفه ای کم و بیش وجود دارند مستعد اختلافات و درگیری گروهی هستند، استان خوزستان از این قاعده مستثنی نیست. در منطقه مورد مطالعه برای سنجش میزان اختلافات قومی و طایفه ای و مقایسه آن با سایر مناطق استان، تحقیق حاضر به طرح گویه ای در این زمینه پرداخته است تا

بتوان تفاوت محسوس از نظر فرهنگ طایفه‌ای یا سایر مناطق استان را تحلیل کند. مضمون گویه بدین شرح است که درگیری و خشونت طایفه‌ای درجایی که زندگی می‌کنم از سایر مناطق استان کمتر است که پاسخ‌دهندگان به این پیش‌فرض بدین گونه پاسخ دادند که ۱۵ نفر (۴,۸ درصد) کاملاً مخالف، ۴۳ نفر (۱۳,۷ درصد) مخالف، ۷۲ نفر (۲۲,۹ درصد) موافق، ۱۱۵ نفر ۳۶,۵ درصد موافق و ۷۰ نفر (۲۲,۲ درصد) با این فرضیه کاملاً موافق بودند. میانگین این گویه برابر با ۳,۵۷ می‌باشد.

خشونت طایفه‌ای

این موضوع برخلاف ظاهر آن که با گویه قبلی تشابه دارد از نظر محتوا تفاوت‌های زیادی بین آن‌ها وجود دارد. از جمله اینکه خشونت طایفه‌ای نوعی فرهنگ نهفته است که می‌تواند به صورت درگیری بروز نکند و فقط به صورت عصبیت‌ها و تعصبات و تندروی‌ها خود را نشان دهد. اینکه نشان داده شود که خشونت و درگیری حتی به صورت کم‌آیا وجود دارد یا وجود ندارد برای سنجش این مطلب گویه‌ای ترتیب داده شده بدین مضمون که خشونت و درگیری‌های طایفه‌ای کمی در اینجا وجود دارد. ۳۲ نفر (۱۰,۲ درصد) کاملاً مخالف این موضوع بودند و ۷۴ نفر (۲۳,۵ درصد) مخالف، ۱۱۰ نفر (۳۴,۹ درصد) تا حدودی موافق، ۷۲ نفر (۲۲,۹ درصد) موافق و ۲۷ نفر (۸,۶ درصد) کاملاً موافق آن بودند که خشونت و درگیری‌های طایفه‌ای در مقیاس کم وجود دارد. میانگین محاسبه شده برای این گویه برابر با ۲,۹۶ می‌باشد.

جدول ۲- توزیع فراوانی متغیر احساس امنیت جانی

گویه‌ها	کاملاً مخالف	مخالف	تاحدودی	موافق	کاملاً موافق	میانگین
نگرانی از ناامنی در مرز آبی و کار دریا	۱۴	۵۱	۸۷	۱۰۶	۵۶	۳,۴۴
	درصد	۴,۵	۱۶,۲	۲۷,۷	۳۳,۸	۱۷,۸
نگرانی از رفتن به لب شط در شب	۱۴	۴۸	۶۵	۹۱	۹۷	۳,۶۶
	درصد	۴,۴	۱۵,۲	۲۰,۶	۲۸,۹	۳۰,۸
نگرانی از زندگی لب شط به دلیل مرزی بودن	۳۰	۹۲	۸۱	۷۸	۳۴	۲,۹۸
	درصد	۹,۵	۲۹,۲	۲۵,۷	۲۴,۸	۱۰,۸
نگرانی از خروج از آب‌های ایران	۱۱	۴۷	۸۷	۱۱۸	۵۳	۳,۴۹
	درصد	۳,۵	۱۴,۹	۲۷,۳	۳۷,۵	۱۶,۸
نگرانی از درگیری‌های طایفه‌ای نسبت به سایر مناطق	۷۰	۱۱۵	۷۲	۴۳	۱۵	۳,۵۷
	درصد	۲۲,۲	۳۶,۵	۲۲,۹	۱۳,۷	۴,۸
عدم نگرانی وجود داشتن خشونت طایفه‌ای	۳۲	۷۴	۱۱۰	۷۲	۲۷	۲,۹۶

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۳- خلاصه اطلاعات آماری احساس امنیت جانی

امنیت جانی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اشتباه انحراف معیار
	۳۱۵	۲,۶۳۴۷	۰/۴۹۳۷۱	۰/۰۲۷۸۶

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۲

بعد جانی احساس امنیت

به منظور استفاده از نتایج آزمون t ابتدا نتایج آزمون لون مورد استفاده قرار می گیرد. نتایج آزمون نشان می دهد میزان خطا برابر با ۰,۶۱ می باشد به عبارت دیگر میزان دقت آزمون ۳۹ صدم می باشد؛ که بیشتر از مقدار قابل قبول است؛ بنابراین بین واریانس ها اختلاف وجود دارد. نتایج آزمون t با فرض برابری واریانس ها نشان می دهد این آزمون در سطح اطمینان بالای ۹۵ درصد معنی دار می باشد. نظر به اینکه احساس امنیت جانی در نواحی روستایی ۲,۵ و نواحی شهری ۲,۷ می باشد بنابراین می توان گفت میزان احساس امنیت جانی در نواحی شهری نسبت به نواحی روستایی در وضعیت بهتری می باشد.

عوامل مؤثر بر احساس امنیت

عوامل مؤثر بر احساس امنیت جانی شامل موارد متعددی است که در این تحقیق به مواردی از جمله خصوصیات فردی، عوامل مکانی جغرافیایی، اقتصادی و امنیتی مورد بررسی قرار می گیرند.

خصوصیات فردی

یکی از عوامل مهم تأثیر گذار در احساس امنیت جانی خصوصیات شخصی مربوط به افراد است که ادراک فرد را از محیط کاملاً تحت الشعاع خود قرار می دهد. این ویژگی ها عبارتند از: سن، جنس، میزان تحصیلات، شغل و تأهل می باشد.

تأهل

وضعیت تأهل در تحقیق حاضر بدین صورت است که ۱۹۸ نفر (۶۲,۹ درصد) متأهل و ۱۱۷ نفر (۳۷,۱ درصد) مجرد می باشند.

جدول ۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تأهل

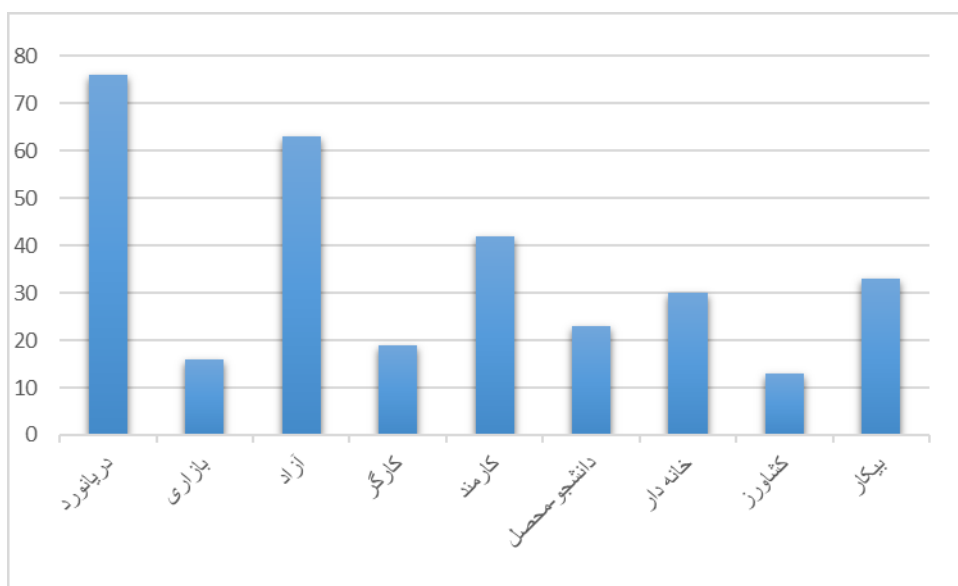
فراوانی	درصد	درصد تجمعی
متأهل	۱۹۸	۶۲,۹
مجرد	۱۱۷	۳۷,۱
جمع کل	۳۱۵	۱۰۰

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۵- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل

شغل	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
دریانورد	۷۶	۲۴,۱	۲۴,۱
بازاری	۱۶	۵,۱	۲۹,۲
آزاد	۶۳	۲۰	۴۹,۲
کارگر	۱۹	۶	۵۵,۲
کارمند	۴۲	۱۳,۳	۶۸,۶
دانشجو-محصل	۲۳	۷,۳	۷۵,۹
خانه‌دار	۳۰	۹,۵	۸۵,۴
کشاورز	۱۳	۴,۱	۸۹,۵
بیکار	۳۳	۱۰,۵	۱۰۰
جمع کل	۳۱۵	۱۰۰	

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

نمودار ۱: فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع شغل

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

مقایسه احساس امنیت جانی به تفکیک نوع شغل

بررسی‌ها نشان می‌دهند میانگین احساس امنیت در افراد با شغل‌های متفاوت کمی متفاوت است به طوری که بیشترین میزان احساس امنیت در بین به ترتیب: دانشجویان، کشاورزان و دریانوردان که به ترتیب با میانگین ۳,۴، ۲,۹۵، ۲,۹۰

بالاترین میزان احساس امنیت محسوب می‌شود و کمترین احساس امنیت مربوط به شاغلین بخش بازار و شغل‌های آزاد می‌باشد. اما نتایج آزمون تجزیه واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد این آزمون از نظر آماری معنی‌دار نمی‌باشد به عبارت دیگر اختلاف معنی‌داری بین شغل‌های مختلف از نظر احساس امنیت جانی وجود ندارد.

اقتصاد نواحی روستایی در خط ساحلی اروند

نواحی روستایی، آن دسته از سکونتگاه‌های منطقه مورد مطالعه هستند که با جمعیت کمتر و با اقتصاد وابسته به دریا و کشاورزی امرار معاش می‌کنند. روستاهای منطقه مورد مطالعه بیشتر به صورت آرایش خطی و بدون مرز مشخص در امتداد رودخانه اروند پراکنده شده‌اند.

سن و بعد جانی احساس امنیت

به منظور بررسی ارتباط بین متغیر احساس امنیت جانی به عنوان متغیر وابسته و متغیر سن به عنوان متغیر مستقل از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد بین این دو متغیر همبستگی منفی معناداری با دقت ۹۵ درصد اطمینان وجود دارد به عبارت دیگر می‌توان گفت با افزایش سن میزان احساس امنیت پاسخ‌گویان کاهش می‌یابد.

جدول ۶- ضریب همبستگی و سطح معناداری سن و تحصیلات

احساس امنیت		
ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری	
-۰/۱۱۵	۰/۰۴۲	سن
-۰/۰۵۲	۰/۳۵۵	تحصیلات

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

تحصیلات و احساس امنیت جانی

برای بررسی ارتباط احساس امنیت به عنوان متغیر وابسته و تحصیلات به عنوان متغیر مستقل از آزمون پیرسون استفاده شد؛ که نتایج این آزمون نشان دادند بین دو متغیر تحصیلات و احساس امنیت همبستگی معناداری وجود ندارد؛ و میزان تحصیلات بر احساس امنیت جانی پاسخ‌گویان رابطه معناداری را نشان نمی‌دهد.

احساس امنیت و جنسیت

نتایج آزمون t نشان می‌دهد میانگین احساس امنیت در زنان برابر ۲,۷۹ و در مردان ۲,۹۰ می‌باشد نتایج آزمون t نشان می‌دهد این آزمون در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار می‌باشد به عبارت دیگر می‌توان گفت احساس امنیت مردان اختلاف معنی‌داری با احساس امنیت زنان دارد.

جدول ۷- میانگین و انحراف معیار احساس امنیت و جنسیت

جنسیت	فراوانی	میانگین	اختلاف میانگین	اشتباه انحراف معیار
زن	۸۷	۲,۷۹۶۲	۰/۳۳۲۱۸	۰/۳۵۶۱
مرد	۲۲۷	۲,۹۰۸۲	۰/۳۰۲۳۴	۰/۲۰۰۷

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۸- آزمون t برای بعد جانی احساس امنیت

عدد مفروض: ۳,۱					
احساس امنیت	T	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	۹۵ درصد اطمینان پایین‌ترین بالاترین
بعد جانی احساس امنیت	-۱۶,۶۹۶	۳۱۳	۰/۰۰۰	-۰/۴۶۵۱۸	-۰/۵۲۰۰ ۰/۴۱۰۴

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

احساس امنیت جانی

میانگین محاسبه شده برای احساس امنیت جانی ۲,۶۳ می باشد که در بازه طیف لیکرد کمتر از مقدار میانگین (۳) می باشد. نتایج آزمون t تک نمونه نشان می دهد این آزمون در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی دار است (SIG=0.00) می باشد و نظر به اینکه اختلاف بین عدد مشاهده شده و عدد مفروض برابر ۰,۴۶۵- می باشد و به عبارت دیگر مقدار میانگین احساس امنیت جانی جامعه کمتر از عدد مفروض می باشد می توان گفت در منطقه مورد مطالعه احساس امنیت جانی پایین می باشد.

جدول ۹- تحلیل ابعاد احساس امنیت به تفکیک نوع سکونتگاه

احساس امنیت	روستا-شهر	میانگین	انحراف معیار	اشتباه انحراف معیار
بعد جانی	روستاها	۲,۵۸۲۴	۰/۴۹۴۲۷	۰/۳۷۴۷
	شهرها	۲,۷	۰/۴۸۶۹۲	۰/۴۱۱۵

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

تحلیل احساس امنیت جانی به تفکیک نواحی شهری و روستای

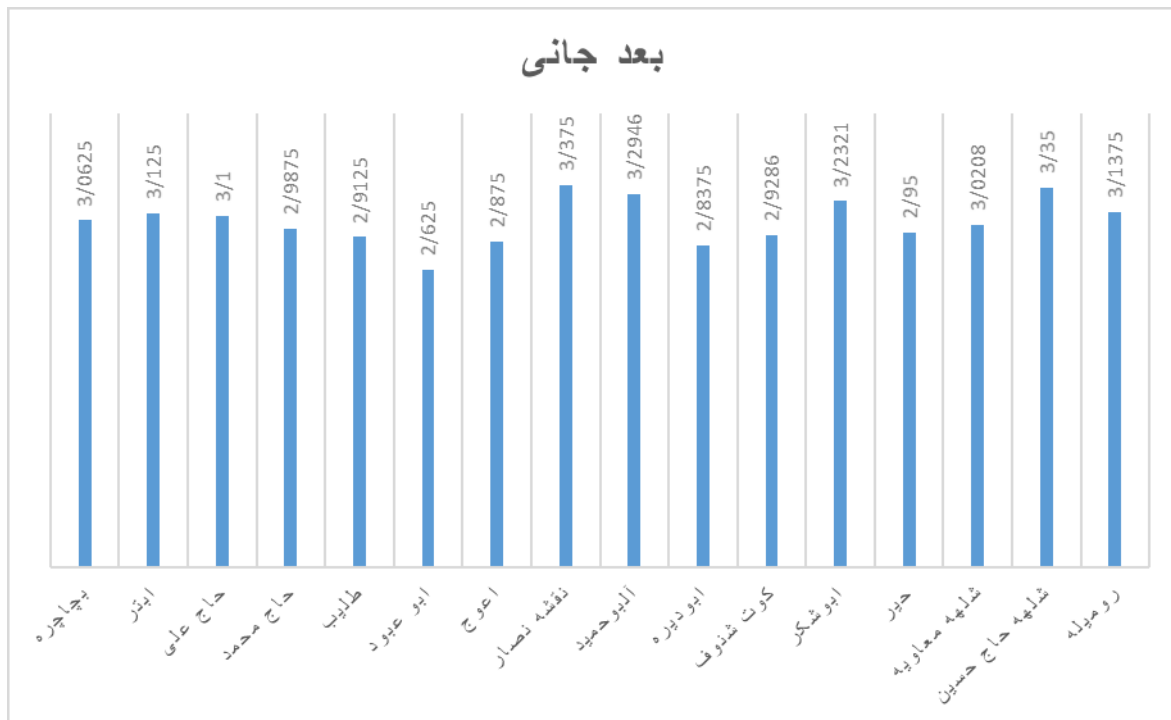
به منظور استفاده از نتایج آزمون t ابتدا نتایج آزمون لون مورد استفاده قرار می گیرد. نتایج آزمون نشان می دهد میزان خطا برابر با ۰,۶۱ می باشد به عبارت دیگر میزان دقت آزمون ۳۹ صدم می باشد؛ که بیشتر از مقدار قابل قبول است؛ بنابراین بین واریانس‌ها اختلاف وجود دارد. نتایج آزمون t با فرض برابری واریانس‌ها نشان می دهد این آزمون در سطح اطمینان

بالای ۹۵ درصد معنی‌دار می‌باشد. نظر به اینکه احساس امنیت جانی در نواحی روستایی ۲,۵ و نواحی شهری ۲,۷ می‌باشد بنابراین می‌توان گفت میزان احساس امنیت جانی در نواحی شهری نسبت به نواحی روستایی در وضعیت بهتری می‌باشد.

بعد جانی احساس امنیت به ترتیب سکونتگاه روستایی

در منطقه مورد مطالعه از نظر بعد جانی به ترتیب روستاهای حاج علی با میانگین ۲,۹۶، بچاچره با میانگین ۲,۷۶ طلیب با میانگین ۲,۷۶ بالاترین میزان احساس امنیت جانی و روستاهای روميله با میانگین ۲,۱۸، نقشه نصار با میانگین ۲,۲۶ و آلبوحمید با میانگین ۲,۳۵ کمترین میزان احساس امنیت جانی برخوردار بوده‌اند. براساس نقشه تهیه شده مشخص می‌شود پراکنش فضایی احساس امنیت جانی در جنوب منطقه مورد مطالعه از وضعیت بهتری برخوردار است.

نمودار ۲: نمودار مقایسه تطبیقی احساس امنیت جانی در بین روستاهای مورد مطالعه

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۱۰- میانگین بعد جانی احساس امنیت روستاهای مورد مطالعه

روستاهای مورد مطالعه	بعدجانی احساس امنیت
بچاچره	۲,۷۶۶۷
ابتر	۲,۷۱۶۷
حاج علی	۲,۹۶۶۷
حاج محمد	۲,۷۵
طلب	۲,۷۶۶۷
ابو عبود	۲,۶۸۳۳
اعوج	۲,۶۵
نقشه نصار	۲,۲۶۶۷
آبوحمید	۲,۳۵۷۱
ابودیره	۲,۵۳۳۳
کوت شنوف	۲,۶۰۷۱
ابوشکر	۲,۲۵۴۴
حیر	۲,۶۱۶۷
شله معاویه	۲,۷۳۶۱
شله حاج حسین	۲,۳۶۶۷
رومیله	۲,۱۸۳۳

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

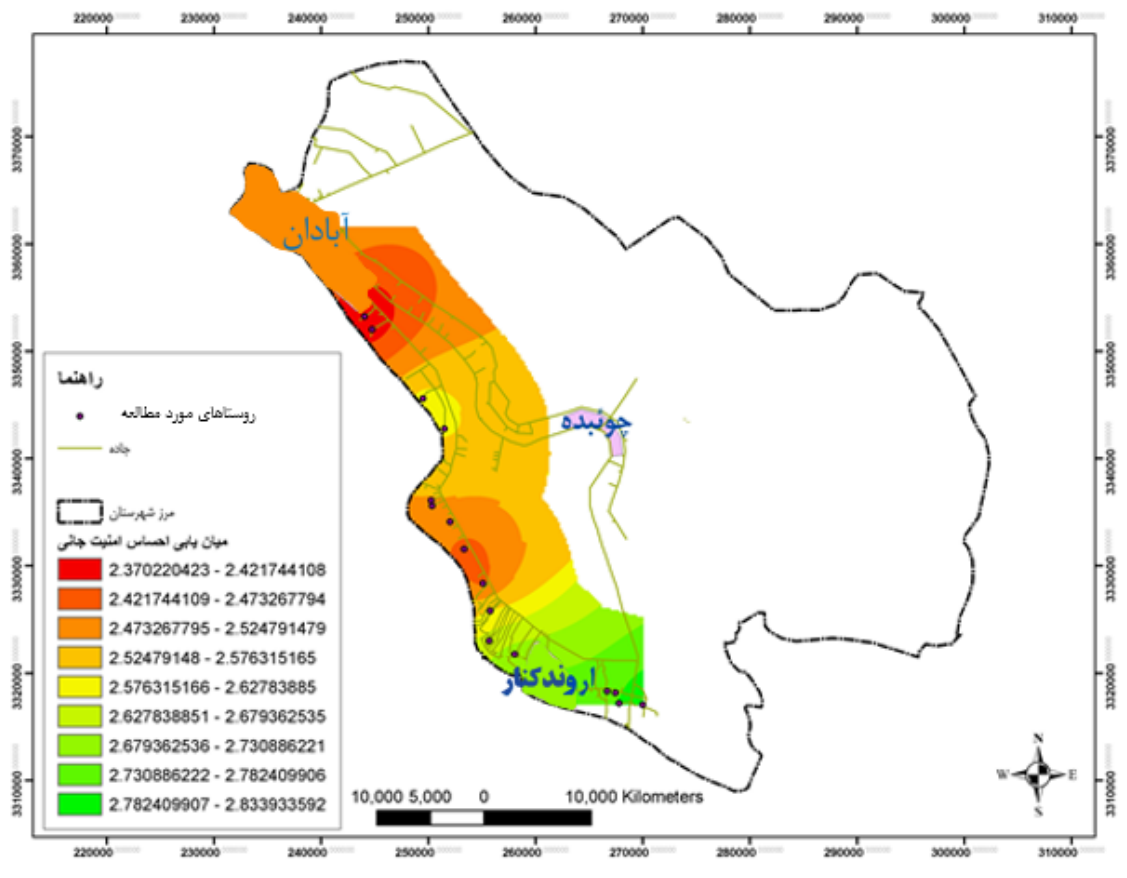
جدول ۱۱- میانگین ابعاد مختلف احساس امنیت شهرهای منطقه

شهر	بعدجانی
اروندکنار	۲,۷۵۱۵
آبادان	۲,۶۶۴۷
جمع	۲,۶۳۴۸

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

بعد جانی سکونتگاه‌های شهری

از نظر بعد جانی اروندکنار با ۲,۷۵ و آبادان با میانگین ۲,۶۶ به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین احساس امنیت جانی را در نواحی شهری منطقه مورد مطالعه دارا بودند.

شکل ۲: توزیع فضایی احساس امنیت جانی در منطقه مورد مطالعه

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۲

نتیجه گیری و پیشنهادها

امنیت جانی پایه اول بقا بشر است و تبع آن احساس امنیت جانی اولین و مهم ترین بعد احساس امنیت محیطی می باشد با توجه به اصول اساسی توجه به احساس امنیت در ساکنان مناطق مرزی مقصد آغازین و پایانی ایجاد امنیت، ایجاد امنیت پایدار در مناطق مرزی با توجه به رضایت و دیدگاه مرزنشینان می باشد. برای جا افتادن این مدل از ایجاد امنیت بلندمدت در مناطق مرزی دولت و مسئولین امنیتی مرز باید تدابیری اتخاذ کنند که امنیت مرزها همراه با وجود عامل سخت افزاری و قاطعیت حس، نوع تفکر و دیدگاه ساکنان مرز به طور جد مدنظر قرار گیرد. نکته اساسی در این است که ارزشمند دانستن دیدگاه و احساس مرزنشینان در ایجاد امنیت هرچند که در کوتاه مدت و شاید میان مدت حاصل مطلوب را ندهد اما در بلندمدت امنیت پایدار همراه با مشارکت مردمی را به وجود می آورد. این سیاست و برنامه ریزی امنیتی به گونه ای است که مرزنشین خود را جدا از دولت و سیاست های آن و پرسنل امنیتی نمی داند و در ایجاد آن یاری می رساند و حتی اگر در این زمینه به صورت بالفعل همکاری نکند، مرزنشین با دوری از اعمال مخاطره آمیز مانند قاچاق، درگیری، همکاری با نیروهای فرامرزی و... هزینه های دولت را در ایجاد امنیت کم می کند.

مسئولین دولتی و نظامی و انتظامی در مناطق مرزی این دغدغه را دارند که به هر قیمتی شده امنیت را در مناطق مرزی به وجود بیاورند خواه این امنیت سخت‌افزاری به وجود آمده هزینه‌بر باشد یا نباشد زیرا امنیت مرزها خط قرمز امنیت ملی می‌باشد. این امنیت سخت‌افزاری به وجود آمده حتی گاه با عدم رضایت مرزنشینان به وجود بیاید این در حالی است که مرزداران اصلی و دائم مرزهای کشور همان مرزنشینان هستند. در بعد احساس امنیت در مناطق مرزی برخلاف امنیت سخت‌افزاری و نظامی به ارزش‌های شناخت و توانایی‌های مرزنشینان در ایجاد امنیت پایدار در مرزها توجه می‌نماید. زیرا اگر مرزنشین احساس امنیت در تمامی ابعاد آن نماید برای حفظ این امنیت با آگاهی کامل به ثبات امنیت در مرز کمک می‌کند به این دلیل که آرامش و منافع خود را در راستای تحقق این امنیت می‌بیند. در دیدگاه صرف سخت‌افزاری به امنیت تمام مرزهای کشور یکسان نگریسته می‌شود غافل از اینکه هر منطقه مرزی با توجه به شرایط مخصوص به خود شیوه خاصی از برنامه‌ریزی را می‌طلبد.

بعد احساس امنیت جانی در منطقه مورد به دلیل وجود پیوندهای فامیلی و آشنائیت های قوی بین ساکنان نقاط روستایی احساس امنیت جانی بیشتر از نقاط شهری هستند. زیرا در روستا یک فرد روستایی می‌داند آگه اتفاق یا حادثه ای جان او را دچار خطر کند در هر ساعت از شبانه روز افراد آشنا هستند که به او یاری رسانند. این مطلب فقط در بین دریانوردان و زمانی که از آب های ایران خارج می‌شوند به دلیل وجود دزدان دریایی خطرناک کشور همسایه، کمتر به چشم می‌خورد اما پس از اینکه وارد آب های ایران شدند در ایران و مرزهای ایران احساس امنیت جانی آن‌ها به دلیل رسیدن به آرامش و رفع نگرانی بیشتر مشاهده می‌گردد.

-عامل کالبدی یکی از عوامل مهم و دخیل در ارتقای احساس امنیت منطقه می‌باشد. بنابراین توصیه می‌شود وضعیت کالبدی و محیطی منطقه ساماندهی شود و به منظور افزایش احساس امنیت گشت های نیروی انتظامی در منطقه افزایش یابد.

-باتوجه به شرایط ویژه منطقه و هم مرز بودن باعراق که درگیر بحران امنیتی می‌باشد. بسیاری از پیشنهادات مطرح شده به نحوی وابسته به بهبود امنیت در کشور همسایه می‌باشد و طبیعتاً بدون بهبود این مهم موفقیت سایر عوامل تحت تأثیر قرار خواهد گرفت.

-یکی از نتایج تحقیق نشان داد وضعیت نزاع و درگیری عامل مهمی در کاهش احساس امنیت جانی می‌باشد. بررسی میدانی نشان می‌دهد منشاء بخش عمده‌ای از نزاع و درگیری مربوط به مسائل اقتصادی و مشکلات مالی مردم از جمله بیکاری می‌باشد. بنابراین برنامه‌ریزی در جهت بهبود شرایط اقتصادی منطقه می‌تواند نقش مهمی در بهبود شاخص احساس امنیت داشته باشد.

- به اشتراک گذاری تجارب نهادهای نظامی و امنیتی منطقه و بررسی دائم عملکرد نیروها.

منابع و مأخذ

- ۱) ابراهیم‌زاده، عیسی (۱۳۹۹). تحولات ژئوپلیتیکی و امنیت مرزها با تأکید بر جنوب شرق ایران. فصل‌نامه محیط راهبردی، ۴(۱۰)، ۱۸۴-۱۴۷.
- ۲) احسانی‌فرد، علی‌اصغر، شعاعی، حمیدرضا، و مالکی‌شجاع، کیانا (۱۳۹۲). ارزیابی احساس امنیت شهروندان در شهرهای جدید (مورد مطالعه: شهر جدید اشتهارد). دو فصل‌نامه مدیریت شهری، ۱۱(۳۱)، ۳۳۴-۳۱۷.
- ۳) احمدی، سیدعباس، و هاشمی، سیدیوسف (۱۳۹۷). ژئوپلیتیک و مخاطرات انسانی. انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- ۴) امان‌پور، سعید (۱۳۹۷). سنجش رابطه بین توسعه شهری و احساس امنیت اجتماعی شهروندان (مورد مطالعه: کلان شهر اهواز). پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۶(۲۲)، ۱۱۱-۱۳۶.
- ۵) دربان آستانه، علیرضا (۱۳۹۳). ارزیابی و تحلیل احساس امنیت روستاییان نواحی مرزی (مطالعه موردی: استان ایلام). فصل‌نامه برنامه‌ریزی فضایی، ۴(۴)، ۱۲۹-۱۵۶.
- ۶) رضایی‌استبرق، زهرا، ذبیحی، حسین، و احمدیان، رضا (۱۴۰۱). ارزیابی و تحلیل احساس امنیت شهروندان در فضای شهری (مطالعه موردی: محله زرتشتیان کرمان). فصل‌نامه توسعه پایدار شهری، ۳(۹)، ۷۵-۹۲.
- ۷) ساروخانی، باقر، و هاشم‌نژاد، فاطمه (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهرساری. فصل‌نامه جامعه‌شناسی مطالعه جوانان، ۲(۲)، ۸۱-۹۴.
- ۸) شوهانی، نادر، شوهانی، احمد، و شوهانی، سارا (۱۴۰۰). سنجش و تحلیل میزان احساس امنیت و آسایش گردشگران مذهبی در سفر به عتبات عالیات (مطالعه موردی: مرز بین‌المللی مهران-اربعین ۱۳۹۶-۱۳۹۷). فصل‌نامه گردشگری و توسعه، ۱۰(۱)، ۱۴۳-۱۵۸.
- ۹) صالحی‌امیری، سیدرضا، و افشاری‌نادری، افسر (۱۳۹۰). مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران. نشریه راهبرد، ۵۹(۲۰)، ۴۹-۷۶.
- ۱۰) عبده‌زاده، سیروان، و فتح‌الهی، سعید (۱۳۹۴). بازارچه‌های مرزی و احساس امنیت اقتصادی-اجتماعی روستائیان مرز نشین (مورد مطالعه: بازارچه‌های مرزی شهرستان بانه). فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۲(۴۳)، ۳۷-۶۶.
- ۱۱) کریمی، علیرضا، و دانش‌مهر، حسین (۱۳۹۸). بررسی احساس امنیت در مناطق مرزی (مطالعه موردی: شهر مریوان). فصل‌نامه پژوهش‌نامه مطالعات مرزی، ۷(۴)، ۱-۲۴.
- ۱۲) یحیی‌زاده، حسین، و خدری، بهزاد (۱۳۹۳). عوامل اجتماعی و اقتصادی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان سرپرست خانوار در شهرستان مریوان. فصل‌نامه رفاه اجتماعی، ۱۵(۵۶)، ۱۵۱-۱۸۴.
- ۱۳) جعفری‌لنگرودی، محمدجعفر (۱۳۷۷). ترمینولوژی حقوق، تهران، انتشارات گنج دانش.
- ۱۴) حیدری‌ساربان، وکیل (۱۳۹۵). تبیین رابطه پایداری اقتصادی با احساس امنیت اجتماعی ساکنان روستایی شهرستان اردبیل. فصل‌نامه انتظام اجتماعی، ۸(۴)، ۳۳-۵۸.

- ۱۵) رحیمی روشن، حسن، محمدی، سبحان، حاتمی، حمیدرضا، و مکرمی پور، محمدباقر (۱۴۰۱) تحول مفهوم امنیت در روابط بین‌الملل از نوگرایی ساختاری تاکنون. فصل‌نامه مطالعات سیاست بین‌الملل، ۲(۱)، ۹-۲۹.
- ۱۶) زالی، نادر، حیدری، صفورا، و ابی‌زاده، سامان (۱۴۰۰). بررسی رابطه متقابل امنیت و توسعه در مناطق مرزی ایران (مطالعه موردی: شهرستان‌های استان سیستان و بلوچستان). نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۳(۳)، ۱۱۶۳-۱۱۴۳.
- ۱۷) عمید، حسن (۱۳۵۴). فرهنگ عمید. انتشارات جاویدان، تهران.
- ۱۸) کامران دستجردی، حسن (۱۴۰۰). بررسی نقش عوامل طبیعی بر امنیت رودخانه‌های مرزی ایران. نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۳(۲)، ۷۶۷-۷۹۲.
- ۱۹) کامران، حسن، وشعاع برآبادی، علی (۱۳۸۹). بررسی امنیت شهری در شهرهای مرزی (مطالعه موردی: شهرتایباد). مجله جغرافیا، ۸(۲۵)، ۲۵-۴۶.
- ۲۰) مجتهدزاده، پیروز (۱۳۸۹). سیاست‌های مرزی بین‌المللی ایران. ترجمه: ملک محمدی، حمیدرضا، تهران، انتشارات سمت.
- ۲۱) موسوی، سیدفضل، و موسوی فر، سیدحسین (۱۴۰۰). امنیت حقوقی در حقوق بین‌الملل؛ مفهوم و جایگاه. فصل‌نامه مطالعات حقوقی عمومی، ۵۱(۲)، ۶۶۱-۶۷۳.
- ۲۲) نصری، زبیره، رستمی، فرزاد، و احمدیان، قدرت (۱۴۰۱). احساس امنیت و توسعه گردشگری در مناطق مرزی اورامانات (مطالعه موردی: شهرستان پاوه). نشریه سیاست دفاعی، ۳۱، ۱۴۹-۱۷۵.
- 23) Azevedo, V., Sani, A., Nunes, L., & Paulo, D. (2021). Do you feel safe in the urban space? From perceptions to associated variables, *Journal Anuariode psicologia juridical (Directory of legal psychology)*, 31(1)
- 24) Dey, B.K., Roy, K., Rashid, U., & Banik, A. (2018). Insecurity and psychological well-being, Jagannath University. *journal of life and earth sciences*, 4,(2).
- 25) Doyle, M., Frogner, L., & Andershed, A. (2015). Feelings of safety in the presence of the police, security Guard and police voluntree, *European Journal of criminal policy and research*, 8(2).
- 26) Folami, O., Micharl, N., & Rache, J. (2016). police and cross-Border crim in an Era of Globalisation: the case of the Benin-Nigeria border, *Journaal: Department of sociology university Londonderry*, Northern Ireland, 31.
- 27) Hale, G. (2009). *In search of Effective Border Management*, publish by: Canadian international council.
- 28) Laco, J. (2020). too scared to learn? The academic consequences of feeling unsafe in the classroom, *journal: Urban Education*, 55(10).
- 29) Larsson, F., Stromback, U., Rysst, S., & Engstrom, A. (2023). perception of feeling safe perioperatively: a concept analysis, *International journal of Qualitative studies on health and well-being*, 18(1).
- 30) Manjarrez, V., & Rojek, J. (2020). the border ecosystem: viewing border security as part of a complx system, *Journal: current politics and economics of United states*, 22(2-3).

- 31) Porter, J., Mcdermott, T.H., & Lngam, J. (2021). Feeling par of the school and feeling safe: further development of a Tool for Investigatating school belonging, *Journal education al studies*, 10 (1).
- 32) Seidel, S., & Budke, A. (2019). A border is a band students conceptual understanding and experiences of Europes borders and boundaries, *journal: International geographical education*, 9(1).
- 33) Turner, J. (2016). *sustaining social security in an Era of population Aging*, published by: upiohnInstitute for Michigan.
- 34) Velasquez, A., Douglas, J., Guo, F., & Robinette, J. (2021). what predicts how safe people feel in their neighborhoods and does it? *Journal: population health*, 16(1).